СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 226. Джерзі Ситі, Н. Дж., пятниця, 19-го листопаду 1943. No. 226. Jersey City, N. J., Friday, November 19, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

КИТАЙ ЖАДАЄ ПІВ БІЛІОНА НА РЕГАБІЛІТАЦІЮ

АТЛАНТИК СИТІ. — Китай мусить дістати з заграниці допомоги в матеріялах вартости від 400 до 500 міліонів, або кругло одну пяту частину цілого фонду, що його приготовляють представники 44 держав на конференції для регабілітації світу. Домагання іменем Китаю поставив китайський делеґат д-р Т. Ф. Тсіянґ. Він виказував, що Китай потребуватиме 12 міліонів тон матеріялів із заграниці упродовж цілого часу регабілітації, а в тому міститься вже й 3,200,000 тон харчових продуктів, які він надіється дістати від Адміністрації Реліфу й Регабілітації Обєднаних Держав (ЮНРРА). Є це третина всіх харчових припасів, які, на підставі обрахунку требаб вислати до девятьох держав в Европі. — Після цього, як Китай зголосив своє запотребування, можна буде незабаром знати ціле запотребування світу, бо вже прибули, хоч і спізнені, делеґати Совєтського Союзу в Америку і незабаром являться із своїми домаганнями на конференції в Атлантик Ситі.

Небезпека епідемій грозить Европі після війни.

Ґенеральний Лікар Прилюдного Здоровля Злучених Держав д-р Тамес Паран виказував, які велитенські переселення настанутг в Европі безпосередно після звільнення країв із німецької окупації і які епідемії грозять населенню Европи, коли завалиться німецька служба прилюдного здоровля. Тому треба наперед подбати про пляни для урегулювання переселення, а з тим і про центри для виживлення населення. Треба створити міжнародну організацію прилюдного здоровля, бо епідемії не знають націй ні країв і можуть перекидатися з одного краю до другого. Висипний тиф загрожує Східній Европі, малярія Південній, а чахотка вже є прилюдною небезпекою в цілій Европі. Особливо польський делеґат проф. Друнон Новаковскі жалувався на спустошення, які робить чахотка в його краю тимбільше, що там нема тепер лікарів. Жидівський Конґрес предложив писаний плян від себе, щоб признати одну з жидівських орґанізацій як аґенцію для рятування здоровля жидів в Европі.

БІЛЬШЕ ЧАСУ ЗАЙМЕ ВІДБУДОВА СВІТУ НІЖ СПУСТОШЕННЯ.

НЮ ЙОРК. — У приявности 1,200 урядовців американської та заграничної торговельної фльоти зібраних в готелю Астор, зясував президент Американської Торговельної Фльоти Френк Дж. Тейлор велитенські запотребування світу від Америки упродовж перших 6 місяців після війни. Треба буде перевезти 50,000,000 тон матеріялів у тому часі, а потім літами доставляти різні матеріяли на відбудову світу. Його відбудувати візьме далеко довше, ніж зруйнувати — говорив Тейлор.

ЗАГРОЗА НАГЛОГО ПОДОРОЖІННЯ ЖИТТЄВИХ ПРОДУКТІВ

ВАШИНҐТОН. — Директор Бюра Адміністрації Цін Честер Бавлес виказав у своїй промові по радіо, що вже після нового року значно подорожіють життєві продукти, колиб так конґрес не ухвалив дальших харчових субсидій. Уряд виплачує субсидії ратами, а коли не буде мати уповажнення, стримає виплату рат. Колиб конґрес відмовив дальших субсидій, говорив Бавлес, тоді кошти війни підскочилиб на яких 15 біліонів долярів, а життєві кошти піднеслисяб на 7 до 10 відсотків.

ЛУИСОВА ЮНІЯ ГРОЗИТЬ СТРАЙКОМ У ШКОЛАХ.

НЮ ЙОРК. — Злучені Робітники Будови, як частина юнії Злучених Майнерських Робітників Америки, представляють орґанізацію шкільних сторожів та послугачів. Вони ухвалили вийти на страйк, внаслідок чого застановлена буде услуга при отоплюванню та чищенню шкільних будинків. Такий страйк замкне автоматично одну або й навіть усі нюйорські школи, в числі 800. Причина страйку складна, бо по школах працює яких 3,000 робітників на рахунок так званих „суперінтендентів", котрі самі є робітниками, але мають нагляд над шкільними будинками.

ПЕРШЕНСТВО В ДОСТАВІ УГЛЯ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар нутріш их справ Гарі Ікес, як адміністратор топлива, видав розпорядок в справі достави угля консументам. Консументи поділені на дві кляси. Одна така, що потребує 12 тон на рік, або менше. Як такий консумент має припас на дві тони угля або й більше, він не дістане свіжого угля. В другій клясі є такі консументи, що потребують більше ніж 12 тон угля річно. Такі дістануть уголь, коли їх припас не виказує 30 тон угля, вже разом з тим, що має дістати. Виходить, що великі консументи мають першенство, бо це звичайно фабрики та робітні, а малі консументи це власники малих домів.

Президент за мир „під проводом сил цивілізації" — Вилкі за поширення свободи на всі народи

НЮ ЙОРК. — На Вітверту Дискусію — „Опен Форум" — ґазети Ґералд Трибюн прислав президент Рузвелт своє писане послання, в якому сказано, що Обєднані Держави мають тепер ініціятиву у війні і повинні її затримати до кінця війни та упродовж майбутнього мира. „Сили цивілізації і приличности, отже подавляюча більшість людства, повинні завжди затримати ініціятиву. На історичній конференції в Москві ми зробили кілька великих кроків уперед" — писав Рузвелт. — Привіт в подібнім дусі прислав британський премієр Чорчил та міністер закордонних справ Антоні Іден. Цей останній сказав між ін., що „на московській конференції не було й не буде опісля змагання поставити диктатуру якоїсь великої держави над іншими". — Генерал Де Ґоль написав: „Цивілізація світу є одна, нероздільна, отже і мир, який буде заключений, повинен бути один, нероздільний. Свобода для всіх людей, рівність прав і справедливости, братерство народів на земному ґльобі — оце прості і світлі ідеали, довкола яких світ може змобілізуватися". — Віцепрезидент Волес домагався обмеження діяльности уряду в післявоєнній продукції, критикував високі міжнародні мита і виказав, що продукція харчів є найважнішою потребою повоєнного світу.

Вендел Вилкі, провідник Републиканської Партії в Америці, виголосив промову, в якій між іншим сказав: „Умова в Москві є здоровою підставою, на якій можемо тепер будувати... Її треба доповнити економічним розумінням. Навіть це не буде вистарчальним. Усі відносини держави до держави і народу до народу мусять бути навіяні основними моральними та духовими цінностями .Мусить прийти демократизація у відношенню всіх чотирьох держав до малих держав і освободжуюче відношення кольоніяльних потуг до їхніх кольоній. Кожна з великих держав заповіла що це є війна за свободу, свобода для всіх народів. Тому в цілковитій гармонії з тими ідеалами булоб, дозволити всім Обєднаним Державам взяти участь в уложенню плянів для війни й миру".

Британія занепокоєна зростаючою ворожнечою на Близькому Сході

ЛОНДОН. — Британський уряд занепокоєний до краю ситуацією в Лебаноні, де кожний просто день приносить нові вісти про зріст ворожнечі не тільки до французів, але й до британців, і то не тільки в Лебаноні, але й по інших краях Близького Сходу.

Прибуття до Лебанону ґенерала Катру облегчило положення тільки хвилево. Його не можна вважати постійним полагодженням дразливої ситуації. Для цього британський уряд радить відкликати арешт лебанського президента й премієра та привернення їх у їх урядових функціях. Якщо Французький Комітет Національного Визволення не полагодить негайно вдоволяючо ситуації, то можлива буде військова інтервенція Британії.

НЕМА ВИДНО НАДІЇ НА ФІНСЬКО-РОСІЙСЬКИЙ МИР

МОСКВА. — „Червона Зоря", орган червоної армії, та „Війна й робітнича кляса", орган совєтських робітничих юній, виступають згідно проти теперішних провідників Фінляндії як реакціонерів, німецьких прислужників і зрадників інтересів фінських народніх мас. Вони постійно заперечують перед своїм народом свої звязки з німцями, але відвідуючи Німеччину, говорять про близькі звязки між Фінляндією й Німеччиною. Вони так бояться революції в Фінляндії, що віддають рідний край у руки німців.

БРИТАНІЯ ПУСКАЄ НА ВОЛЮ БРИТІЙСЬКОГО ФАШИСТА

ЛОНДОН. — Сер Освалд Мозлі, основник союзу британських фашистів, буде випущений на волю з вязниці, в котрій його держано від травня 1940. року. Міністер домашнього безпеченства, котрий подав цей факт до відома, додав, що причиною зарядження було здоровля фашистівського провідника. Випустити на волю мають теж його жінку.

Ліва преса піднімає крик сприводу випущення на волю провідника британських фашистів. Комуністичний „Дейлі Воркер" збирає опінії робітничих провідників і парляментарних послів, не-комуністів, в цій справі; ці голоси певно відібються широким ехом по краю. Всі вони пригадують, як сер Освалд старався завести націстичний уряд у Британії, і кажуть, що випущення його буде ударом для робітничої кляси.

ЗРІСТ ПАРТИЗАНКИ В ПІВНІЧНІЙ ІТАЛІЇ

БЕРН. — Німецькі військові літаки атакували бомбами 16,000 італійських партизанів й аліянтських воєнних бранців, що разом стали вести партизанку проти німців у північній Італії.

Фашистівські провідники кажуть, що вони поробили заходи для безпощадного здушення всего партизанського руху з пімсти за вбивство Іджінія Ґісіліні, фашистівського лідера в Ферарі, котрого подіравлене кулами тіло найдено ононді на вулиці того міста. Фаріначі, фашистівський міністер в квіслінґівськім кабінеті, говорив на радіо: „Нашим кличем від тепер буде: око за око, зуб за зуб".

НА ІНВАЗІЮ.—Ці маринарі будуть незадовго висаджені на Буґенвил. На недалекому пляні хмари дому підносяться над побережжам Торокіна, де американські бомбовики бють по японських інсталяціях, приготовляючи побережжя для висадження маринарів.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ВІДСТУПАЄ ПІД ЖИТОМИРОМ

ЛОНДОН. — Червона армія признала, що в околиці Житомира й Користищева на Україні їй прийшлося відступити ворогови кілька місцевостей по завзятих боях проти переважаючих сил піхоти й повзів. Був це перший відступ червоної армії від початку офензиви минулого літа.

У закруті Дніпра, на південний захід від Дніпропетровська, червона армія заняла сильно фортифіковані місцевости: Веселу Долину, Крутий, Наївек, Гуляй Поле, Томаківку, Невдачне й Боголюбівку.

Червона армія поробила теж поступи вперед у секторі Коростеня, де вона перейшла ріку Уж і заняла кілька місцевостей, укріплених ворогом. При заняттю міста Народичів вбито більше число німців.

Над Припетю червона армія заняла повітове місто Чорнобиль та захопила там великі воєнні припаси.

АЛІЯНТИ ОСТЕРІГАЮТЬ ФРАНЦУЗІВ.

ЛОНДОН. — Аліянтські радіові стації сповістили французів, щоби вони держалися осторонь від фабрик, які працюють для німецьких воєнних цілей, бо Аліянти власне тепер збираються бомбардувати їх з повітря з подвоєною силою. Осторога навіть подала 37 місцевостей, намічених Обєднаними Державами для бомбардування. Між ними згадується й французьку столицю Париж. Остерігається французів, що рейди будуть відбуватися днем і ніччю.

Осторогу розголошено зараз на другий день по страшнім рейді на копальні молібдену і гідроелектричні фабрики в Норвеґії.

Це перший раз в історії війни, що Аліянти подали ворогови докладно, котрі місцевости вони збираються бомбардувати.

БОМБАРДУЮТЬ ЛЕТНИЩА В ПІВДЕННІЙ ФРАНЦІЇ.

АЛЖІР. — Важкі й середні бомбовики поновили офензиву проти німецьких летничих баз у південній Франції. Цим разом атаковано летнища в Істр-ле-Тіб і Салон, коло Марсилі. Літаючі фортеці, що вибралися на рейд без боєвиків, стрінулися зо сильним ворожим протилетничим огнем і сильними відділами боєвиків, з котрих вони збили за 15 хвилин бою 12. Аліянти втратили три літаки.

Того самого дня аліянтські літаки доконали теж рейдів на Елевзіс коло Атен у Греції. На цей рейд вилітали літаки з нових баз в Італії.

ФРАНЦУЗЬКІ ПАТРІОТИ ВИСАДЖУЮТЬ У ПОВІТРЯ ПОРОХІВНЮ.

БЕРН. — Французькі патріоти в Ґренобль висадили в повітря німецький маґазин пороху. Підчас вибуху згинуло 10 німецьких вояків. Від вибуху пороху вибухли потім два збірники ґазу.

БРИТІЙЦІ ВТРАТИЛИ ЛЕРОС.

КАЇРО. — По пятидневім бою британці й італійці на грецькім острові Леросі були переможені німцями. Рішила місцева перевага в повітрю.

Німецькі радія , котрі останніми часами не мали нагоди доносити німецьких перемог, кинулися на вістку про цю перемогу та звеличали її як одну з вирішальних перемог війни.

МАЛІ ЗМІНИ НА ПОБОЄВИЩАХ В ІТАЛІЇ.

АЛЖІР.—У центральній Італії далі панує негода, котра не дає розвивати воєнних операцій на більшу скалю. Не дивлячися на те восьма армія дещо поправила своє становище, а пята армія відбила територію, котру втратила була попереднього дня.

Негода, як звичайно, помагає обороні, а перешкаджає офензиві.

ПАРТИЗАНИ ЗДЕРЖУЮТЬ НІМЕЦЬКУ ОФЕНЗИВУ В СЛАВОНІЇ.

ЛОНДОН. — Партизани ґен. Тіта Броза здержали наступ німецьких військ у Славонії, для котрого німці вжили аж пять дивізій, одначе ворог далі держить у своїх руках побережжя Адрійського моря.

Коло границі Альбанії чорногорські партизани наступають на Подґоріцу, де німці мають важний летничий майдан.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛІТАКИ БОМБАРДУЮТЬ ТРИ ВОРОЖІ БАЗИ НА ПАЦИФІКУ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент фльоти подав до відома, що бомбовики американської армії заатакували японські позиції на атолях Джалут і Мілі, що лежать у ґрупі островів Маршала, і на острові Макіні, що лежить у ґрупі Ґилберта.

Це був уже третій успішний рейд американських бомбовиків на ці острови. Ці рейди є складною частиною „процесу змягчування" ворожих позицій для загальної офензиви на центральному Пацифіку.

Всі наші літаки вернулися ціло до своїх баз.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗНАМЕННЕ ВИЯСНЕННЯ СЕКРЕТАРЯ СТЕЙТУ

На своїй понеділковій конференції з представниками преси секретар стейту Кордел Гол заявив, що так звану італійську формулу, постановлену на московській конференції, треба вважати формулою розвязки й інших подібних питань для народів визволених округ Европи. Зогляду на те, що в цій італійській формулі було сказано, що народ Італії має мати необмежене право вибрати собі вільним голосуванням форму правління свого краю, можна було робити з того висновок, що такого самого засобу можна би вжити не тільки для вирішення форми правління, але й для вирішення державної приналежности, що зрештою в деяких випадках може одно з другим покриватися.

Такі висновки зо слів секретаря Гола мусів видно хтось зробити, коли секретар Гол уважав за потрібне відбути зараз на другий день з газетярами нову конференцію й доповнити на ній свою заяву з попереднього дня. В цьому доповненню секретар Гол заявив, що італійську формулу плебісциту резервується для вирішування населенням визволеного краю про форму правління краю. Не мається зате плебісциту вживати для вирішення граничних спорів, що властиво є питаннями державної приналежности населення. Це питання мовляв, має бути вирішене тільки мировою конференцією.

Вияснення секретаря стейту кидають нам багато більше світла на замотані питання повоєнного порядкування світу. Нині ми вже знаємо понад всякий сумнів, бо з відповіді секретаря Гола на виразний запит одного з ґазетярів, що Америка не признає засади самоозначення, яку вона признавала в першій світовій війні. Ця засада саме лишає питання границь, себто державної приналежности, до вирішення самому заінтересованому народови. Тимчасом, як каже секретар Гол, народ має вирішувати голосуванням („плебісцитом") тільки в визволених округах, якої форми він хоче, а державну границю, чи приналежність, вирішить мирова конференція.

Деякі суперечности з таким вияснюванням становища Америки можна би хіба вичитати в денесеню про американський протест проти політики Французького Комітету Національного Визволення супроти Лебанону, в котрім то протесті американські дипльомати заявили, що Америка відноситься на Близькому Сході з повною симпатією до аспірацій незалежности серед народів, що ще її не добилися. Як департамент стейту погоджує ці два становища, про це теж певно прийде зчасом авторитетне вияснення.

Як нині справа представляється, люди чи організації, які стоять за стару американську формулу самовизначення народів, мусіли би зібрати всі можливі сили й попрацювати довго, кріпко й розумно, якщо вони малиб надіятися змінити політику краю в користь цеї засади.

Памятаймо за них!

Всюди розпочато акцію за збіркою на Краєвий Воєнний Фонд. Були і ще будуть статті та різні поклики, щоби вияснятимуть ту акцію, яка властиво вияснення не потребує, коли подумати, що вона звернена в першу і головну чергу на допомогу і розраду воякам. Ось тим, що переживають такі хвилини, як ті, що їх отсе передаємо свобідно за американським кореспондентом з боїв американських вояків з японцями на Соломонських островах.

* * *

Лисяча нора. Така, що й для одного мало місця, щоби розвернутись і хоч на хвилину відпочати від втоми і напруження. А в ній нас чотирьох: двох сержантів з автоматичними крісами, полевий курат і я як кореспондент, очевидно без зброї, бо священикам і кореспондентам не вільно її вживати.

Не можна ніяк рушитись. І не можна піднести голови, бо перед нами джунглеві кущі, а в них чигає ворог. Ніч темна. Ворог може бути перед нами на кілька кроків. Ждемо стиснені в напруженню на ворожий наступ. І знаємо, що десь близько нас є команда посту, ґенерал, полковник, майор. Всі вони лежать теж в лисячих норах, зарядивши наборзі оборону. Бо несподівано донесено, що окружає команду добре узброєна японська патруля, що має від сто до двісті людей, а нас усіх всього 70 людей, призначених до командного посту. Але боронитись треба, хоч для оборони остали тільки легкі машинові кріси.

Стає в ямі невиносимо душно. Губи наші повні жовтої глини, бож яма не глибока, і не можна від землі відхилитись, бо за найближчим кущом може чигати японський снайпер. Повіки зачинають з втоми звисати і здається, що людина засипляє, хоч так не є.

Нагло розноситься страшний свист і рев. Виглядалоб, що то виють дикі звірі. Ні. Це виють японські вояки. Серед ночі й в джунглях це виглядає страшно. Але на це рахує ворог. Тим він думає нищити наші нерви, доводити нас до божевілля, щоб не видержуючи цього, пробували втікати чи рухатись і зраджувати своє оборонне місце. На те й ждуть японські снайпери.

Дехто з японців пробує підходити до наших вояків на інший лад. Вміє говорити ломаною анґлійською мовою, а часом і доброю. Вміє благати ратунку, що ніби ранений, що прагне води, щоби використати евентуальну поміч до нападу, до перерізування горла тим, що піднеслись би з лисячої нори подати ратунок. Тому приказ, що щоб не було, не можна зважати на ніякий благальний голос. І — мати ніж при собі. Свого вояка, що є можливо кількадесять кроків від нас, треба ратувати, але його пізнати по тім, що повинен подати умовлений клич. Без цього годі, бо нікому не вільно навіть рушитись. А кожний рух треба вважати за ворожий. Такий приказ.

Ось так лежали ми в лисячих норах від шестої години вечером у суботу до семої рано в неділю. Зливний дощ поробив з тих нор просто калабані, що ще погіршило положення в такій ямі, як та наша, де нас було аж чотирьох.

Коло північної зачалась справжня стрілянина. Годинами без перерви. Крик і зойк ранених. Перед нами виєсь якась постать і ломаною анґлійщиною благає води, заявляючи, що це ранений. Може й так. Але може й ні. Приказ — не рухатись. Постать веться ніби з болю, а потім затихає...

Нагло піднімається страшний гук гармат. Тут над самими нашими головами. Не знаємо звідки, бо гарматні стрільна тріскають тутже перед нами. Вкопуємось насилу глибше в яму. А тут з усіх усюдів страшні зойки конаючих. І очікування, що ось ворог вдереться у твою яму і зачнеться різанина.

Аж тут чуємо доброю анґлійською мовою: Перепустіть мене, я мушу дістатись негайно до ґенерала. Він мусить тут десь близько бути. Я є сержант... Не стріляйте. Я мушу дістати амуніцію.

Що тут робити? Наші сержанти вже хопили за зброю, щоби з ним скінчити, бо якщо він японець, то в секунді скочить на нас і кінець! Алеж японець не годен говорити аж такою доброю анґлійською мовою! А тут темно, що нішо не видно, а тільки чути голос: Перепустіть мене, благаю вас, я не японець. Таж ви маєте бути офіцири, тож зрозумійте. Мої хлопці вичерпали всю зброю. Їх окружили японці й не мають чим боронитись.

Так, але японці мають вимуштрованих офіцирів, що вміють ось так підходити, думаємо і говоримо між собою.

І знов голос: я підніму догори голову і зійму шолом, огляньте, а пізнаєте, хто я є.

Як ми його впустили між себе, а зглядно, як він прирачкував до нас, то ми пізнали, що він не знав клича. Якось так трапилось. Ми йому його дали, а він, повторивши його кілька разів, порачкував далі до ґенерала, себто до лисячої ями, в якій він находився. Як він міг долізти, Бог один знає. А як дістав зброю і з таким тягаром вертав, то ми переконували його, що це неможливе, щоби він міг долізти до своєї позиції. Та він думав тільки про своїх хлопців, з якими, як казав, вже рік воює і яких не хоче покинути.

Ми поглянули на нього, курат поплескав його по плечах, а за хвилю вже його покрили джунглі. Роздумували ми ще яку мінуту над відвагою і посвятою того героя. Та нагло затарахкотіло в тій стороні, де він зник. Ми зачали молитись. Ще один ворожий стріл. І тишина. Ніхто знас не промовив довго ні одного слова. А рано знайшли ми трупа цього молодого героя...

І теж пізнали, що той, що перед нами лежав і благав води, був дійсно ранений японський вояк з розірваним черевом.

Вбитих було повно. Були і наші, хоч їх було далеко менше. І то завдяки тому, що ночю надплили наші воєнні кораблі й обстрілювали ворожі позиції, не даючи японцям можности на нас наступати, хоч вони були в великій більшості. Ми тільки не могли з дива вийти, що так добре обраховано серед ночі ціль, бо стрільна падали перед самим ворогом чи на ворога, а не на нас, хоч віддаль між нами і ворогом виносила нераз всього кілька ярдів.

Втомлені вертали ми до посту, щоб відсвіжитись хоч трохи кавою і відпочати, знаючи, що вечером ворог знов зачне наступати, вперто й фанатично, не звертаючи уваги на попередні втрати.

Проф. Микола Чубатий.

Чи можлива є українсько-московська федерація?

Европейські Злучені Держави без знищення імперіялістичних держав Німеччини та Росії практично є неможливі, тому висувають у повоєннім світі плян утворення великих блоків, зложених зо сфедерованих менших народів, як ось блок латинських народів Франції, Італії, Еспанії та Портуґалії. скандинавський блок мавби повстати зі Швеції, Норвеґії, Фінляндії та Данії.

Дальше — дехто думає — мавби повстати блок словянських народів, який одначе в практиці стає теж неможливим через традиційну завойовничість москалів, що склонні союз словянських народів все переміняти у всеросійську державу. Тому думають деякі, що краще підходив би блок держав середущої Европи як противставлення російській та німецькій перевазі.

Склеїти середно-европейський блок приходиться нелегко з різних причин. В першу чергу йому противні чехи, що волілиб опертися на Росію. Вони в смертельній загрозі та страху за своє істнування, не вірять в тривалість середно-европейського блоку, бо народи, що малиб там увійти, мають так багато розбіжних інтересів, що він легко розлетівбися при першій спосібности. Як взір таких суперечних інтересів висувають в першу чергу неспокійного збанкротованого пана в самім серці середньої Европи — Мадярщину, що не може погодитися з втратою панування над румунами, словаками, хорватами, українцями, тому має спори з румунським, словацьким, хорватським та зукраїнським народом.

Мадярщина сподівалася при помочи Гітлера дістати всі ті народи під своє володіння; на завдаток дістала Карпатську Україну, часть Семигороду і Словаччини. Її становище в такій федерації прямо неможливе. Також протилежні інтереси є поміж поляками та українцями, поміж поляками та білорусинами і литовцями. Також непорозуміння є поміж хорватами та сербами, сербами та болгарами. Тому такий середно - европейський блок важко булоб склеїти рахуючися ще й з тим, що Росія вважає такий самооборонний блок для себе невигідним, бо він ніби то звернений проти неї. На ділі він тільки загороджувавби поширювання Росії на захід та полудне. Побіч цього середно - европейського блоку стоялаб Росія з усіми народами, що входять в склад Росії або Совєтського Союза. Якаж роля українського народу серед тих можливих бльоків держав та з ким українському народови булоб найскорше по дорозі, колиб взагалі мав з кимнебудь вязатися?

Чи Україна під Москвою була досі союзною державою?

Перед світом та формально ніби то нині істнує українсько-московська федерація. Біля пять шестих України нині входить в склад держави, що називається шумно Союзом Соціялістичних Радянських Республик. Той союз підносить претенсії забрати ще Західну Україну, як поетично говориться „визволити" її. Закарпатську Україну радянський союз не визволяє, бо подарував її для Чехословаччини.

Стрічаємося ві-на-віч з типово московською проблемою, що якийсь нарід може формально бути ніби у федерації, а на ділі не мати навіть такої волі, яку мають народи в одноцілих державах, нефедераціях Тому в кількох словах вияснимо, що це є федерація, що автономічний край та що самоуправна одиниця.

На світі держави є або одноцільні або зложені з кількох союзних держав. Союзну державу з латинська називають федерацією. Кожна союзна держава у федераціях не перестає бути державою, тільки стає державою з обмеженою незалежністю. Союзна держава зрікається частини самостійности з власної волі та для власного добра. Якеж добро може бути зрікатися частини самостійности? Таким добром може бути безпека перед зовнішніми ворогами, кращі економічні відносини для населення, бо краще господарити у великій простором державі ніж у малій. Вкінці лучаться держави в союзи, щоб мати сильнішу позицію у міжнародніх відносинах.

Тому звичайно союзні держави мають спільну армію, або кожна власну армію а тільки спільну начальну команду. Союзні держави мають звичайно спільну монету та немає між ними границь цлових. Торговий рух та комунікація можуть відбуватися свобідно по цілій союзній державі, вкінці звичайно є спільна загранична політика.

В союзних державах натомість кожна союзна держава має власний уряд [illegible] парлямент, самостійно веде собі без чужого втручування усю внутрішню управу держави, господарську політику, має своє власне судівництво. Одним словом союзний нарід є повним господарем на власній землі і союзний сусід не має ніякого права втручуватися у його нутрішні справи. Справу війська, заграничної політики, міжсоюзних торговельних взаємин полагоджують по обопільному порозумінню. Союзна держава не перестає бути державою, тільки сама себе обмежила в справах війська, заграничної політики та заграничної торговлі для власного добра. Союзна держава кожної хвилини може розійтися зі своїм союзником та вернути до повної незалежности.

Річ природна Україна під большевиками не є союзною державою, хоч так називається. Вона взагалі не є ніякою державою, хоч називається союзною републикою, бо в ній править не український народ тільки люди, насилані з Москви. Україна під Москвою не має навіть автономії, ні ніякої самоуправи.

Що це є автономічні краї або народи з автономією? Край, що має автономію вже не є державою, він належить до складу другої держави. Парлямент тої другої держави з доброї волі або приневолений кимсь посторонним узнає за потрібне ухвалити, щоб в деяких справах населення того краю само собі ухвалювало закони та їх виконувало. З двох грецьких слів повстало слово автономія, або самоуправство, що означає в українській мові право самому собі надавати закони або права принаймні в деяких справах. Край з автономією має свій місцевий сойм, який ухвалює закони тільки в таких справах, в яких видавати закони позволив йому парлямент цілої держави.

Ясним є, що коли таке право дістав автономічний край від

(Докінчення на стороні 3-тій)

ІВАН ФРАНКО

Борислав Сміється

(Повість)

73)

Пречудна дівчина, — думав собі Ґотліб, — а яка гарна, а яка чемна! І з простим вутлярчуком заговорила! Але що вона розуміла, під тим: дома мене побачиш? Чи це значить приходь? Ех, коби мені вбратися в що по людськи! Ну, але треба старатися!

З такими думками Ґотблі поплентався до своєї вуглярської нори.

XIII.

Минуло кілька тижнів після робітницьких зборів. Цілковита несподівана тиша настала в Бориславі. Власники, котрих недавні грізні рухи робітників чимало таки були налякали, тепер зовсім збилися з пантелику, не знали, на яку ступити і що про це думати. Правда, були між ними такі, котрі сміялися з цілого наглого руху і наглого втишення, твердили, що вже по всьому, що робітники так, як пустий вітер: пошумлять, пошумлять, а дощу не наженуть, і що тепер, коли вони знову зробилися мягкі та податливі, пора знову надавати на них твердою рукою, пора вигнати з них охоту до всякої буйности. „Робітник лиш печений добрий! — говорили вони. — Ти йому дай полегкість, а він собі подумає, що це йому так і належиться, і буде собі чимраз більше розбирати, як той кіт на решеті. Тільки в ненастаннім притиску, в ненастанній погрозі привчиться він до послуг, до покірности, до пильности та точности, станеться він, як любив говорити Леон Гаммершляґ, чоловіком, спосібним до вищої культури".

І всі бориславські підприємці згодилися на те, що тепер, коли розбурхана хвиля робітницького руху раптом притихла, треба з подвійною силою надавати на непокірних, хоч не всі підприємці годилися на той погляд, що хвиля та після бурі зовсім і конечно втихла, улягласяя, успокоїлась. Ні, деякі, а особливо Іцик Бавх, уперто обставали при тім, що це заманлива, поверхна тиша, тиша перед страшною бурею, що іменно тої тиші і тої вдаваної покірности треба їм найдужче лякатися, бо це знак, що робітницький бунт, будь він який-будь, уложений і сильно зорґанізований і робітники, без сумніву, оружаться до нього, а тільки таємність і безшумність їх починань свідчать про те, що вони щось поганого мають на думці і що роблять це систематично, порядно й ненастанно. І всюди, де тільки зійшлися підприємці — чи то на вулиці випадково, чи то де в світлиці на яку нараду, — всюди Іцик Бавх не переставав остерігати товаришів перед небезпекою, не переставав намовляти їх до того, щоб удалися до староства в Дрогобичі і просили про зарядження гострого слідства або хоч про прислання сильного постерунку жандармерії на побут до Борислава. І хоч в основі ніхто нічого не мав проти того, хоч усякий, певно, й рад би був мати в кожній хвилі на свої услуги жандармерію для охорони перед своїми власними робітниками і для затвердження всіх роблених їм кривд урядовою печаттю, але на подання збірної просьби якось не могли зібратися. Чи то пора така була гаряча та обезсилююча, чи то звичайна у наших людей недостача ініціятиви в громадських ділах, у ділах, виходячих поза обсяг одиничних, приватних інтересів, чи, може, переконання, голосно висказане Леоном, що прецінь уряд сам повинен дбати про безпеку підприємців у Бориславі, бо на те він і є поставлений, — досить, що бориславські підприємці цим разом якось не здобулися на те, щоб удатися до власти, а навіть, щоб донести їй про те, що знали про недавній робітницький рух. А щеж, безперечно, і нагле втишення того руху відняло в них пряму причину до такого кроку. Про що доносити до власти? Що має та власть слідити? Що перед кількома тижнями показувалися непокоюючі обяви якогось робітницького руху, котрі швидко щезли? Чомуж не донесено про них у пору? Так ціле те діло й замнялося, поки несподіваний і досить таємничий випадок не розбудив підприємців з їх оспалости, мов наглий грохіт грому з невеличкої темнявої хмарочки.

Не треба, здається, й казати, що цілий той наглий поворот від шуму до тиші й покірности був ділом наших побратимів, піднятим іменно в тій цілі, щоби змилити й ослабити чуйність та підозріння підприємців. Бесіда Іцка Бавха, котру почув був Сень Басараб, переконала побратимів, що підприємці можуть їм багато зашкодити, ба й розбити при помочі начальства все діло, коли воно буде вестися так, як досі, явно та шумно.

От вони й почали уговорювати всіх притихнути до пори, податися, придавити в собі бурливі чуття гніву й радости, поки не прийде пора. Великого труду коштувало це побратимам, поки їм удалося штучно притишити бурю і держати її немов би на припоні, щоб вона денебудь за першим товчком не вибухла перед часом. Великого труду коштувало це і держало їх у ненастанній боязні, що ось-ось може вибухнути щонебудь таке, що підприємцям не пошкодить, а робітників зрадить і розібє.

Тільки один був спосіб гамувати людей, а іменно той, що побратими обіцювали їм, що таким способом скоріше прийде „пора". Але як небезпечні і двосічні були ті обіцянки, це дуже добре знали побратими. Адже такими обіцянками вони прямо готовили невдачу свойому ділу. Бо відкиж вони візьмуть засобів зачати знову справді так швидко, як би цього бажалося терплячому народови?

(Дальше буде).

Співпраця робітників з підприємцями в промислі

Воєнна конечність поставила між іншими справами рубом питання, чи між робітником-наємцем і управителем-підприємцем,— мусить іти боротьба до загину, як це залюбки повторюють різні правдиві та фальшиві провідники „чорноробів". Тому, що постачання матеріялів для боєвих сил є питанням життя і смерти для наших вояків, а з тим і синів самих робітників та підприємців, одна й друга сторона зрозуміла вищу спільну ціль: Рятувати від смерти життя своїх власних дітей, а з тим причинятися до перемоги нашого краю. З такої конечности вийшла згідна співпраця управи й робочої сили, щоб приспішити продукцію воєнних матеріялів.

Під теперішню пору існує в Злучених Державах яких 3,000 комітетів управи та робочої сили, а вони представляють робітничі заводи, в яких працює 6 мільйонів наємців. Спільні комітети вирішують кожного дня питання: Чому наємець не прийшов до праці; чи справді потрібно на якомусь становищі такого то й такого робітника, чи може обійдеться без нього, а зате чи не можнаб його поставити деінакше; чи конечно робота мусить бути роблена руками, чи може поставити там машину; чи не можна вжити іншого способу для приспішення продукції, і т. п.

Це важні питання головно в цих околицях, де відчувається недостача людської сили. Загально звісно, що в горішній частині стейту Ню Йорк є чи не найбільший брак робітника. Але в Бофало Армс Корпорейшен засіла спільна комісія, передискутувала програму з 10 точок, а вислід цього такий, що продукція зросла на 25% у кількох тижнях без дібрання одного свіжого робітника. В Іст Спрінґфілд, у фабриках Вестингавс Електрик Компані спільний комітет діпняв цього, що зменшилося оставання робітників дома на 2 з половиною відсотка. Водночас підприємство роздало робітникам впродовж 6 місяців 138 нагород за нові ідеї, як приспішити продукцію. Опісля комітет вислав звіт до Вашингтону з суґгестією, щоб так поступати і в інших продукційних осередках.

Рада Воєнної Продукції хоче мати 4,000 спільних комітетів.

Комітет Вестингавз є одним із 225 комітетів, що існують у стейтах Нової Анґлії. Це на 30% більше, ніж було таких комітетів перед трьома місяцями. Але Рада Воєнної Продукції, яка започаткувала такі комітети, ще не задоволена. Перед роком було в цілому краю 1,500 спільних комітетів підприємців та робітників. Тепер їх уже є 3,000, але Рада Воєнної Продукції хоче мати хоч 4,000. На підставі цифр з останнього тижня можна судити, що до кінця біжучого року повстане бажане число комітетів. Ідея повстала з цього, що не було іншого способу розвязання питання, звідки взяти людей до праці? Отже, замісць шукати за більшим числом робітників, комітети найшли дорогу як зменшити число робітників, тобто як осягнути бажаний добрий вислід продукції без збільшення числа робітників.

Нагороди за винаходи для робітників.

Інтересне, що робітники не відносяться ворожо до таких спільних комітетів. Комітети піддають думку робітникам, щоб вони слідили за продукцією і пробували найти способи збільшення продукції. Внаслідок цього робітники почали думати над винаходами для облекшення та скорочення праці в продукції. Таку Кампанію повела Рада Воєнної Продукції від квітня 1942 р. і від того часу робітники дістали 981 признань та нагород за нові способи видосконалення праці. У Бетлегем Стіл Компані один лише робітник виказав 20 нових винаходів, з них 15 він самий винайшов і удосконалив, а 5 інших винаходів своїх товаришів він поправив. Винаходи заощаджують здебільша велике число годин праці, як от виказує приклад неґра в Маринешип Корпорейшен в Сосаліто, в стейті Каліфорнія. Цей неґер - винахідник заощадив при помочі свого помислу 700,000 годин людської праці, а це значить у грошах один міліон долярів на заохоту Ради Воєнної Продукції. Треба признати, що юнії не противляться такій заохоті, хоч як вишукують юнії способи творення нових варстатів праці для безробітних наємців.

Таку спільну політику праці вивела саме Рада Воєнної Продукції. Наради робітничо-підприємчивих комітетів ведуться усе в приявности представника Ради Воєнної Продукції, а це доказ, що в такім ділі не має ніякого особистого інтересу ні підприємець, ні наємець. Виринає лише питання, чи можна буде втримати таку співпрацю на випадок зменшення варстатів праці?

Чи можлива є українсько-московська федерація?

(Докінчення зо сторони 2-гої)

парляменту цілої держави, таке право може бути йому тим самим парляментом кожної хвилини відібране. Там не сам нарід є господарем на власній землі, як в союзній державі, тільки та держава та її нарід, до яких автономічний край належить. Автономія не робить ще з якогось племени державного народу. Автономія є це хитке право, що нині може бути, а завтра не бути. Автономія може бути скасована тим самим парляментом, що признав автономію. Треба добре затямити собі різницю між союзною державою та автономічним краєм, бо ті дві різні речи часто мішають.

Слово автономія мішають у нас часто ще зі словом самоуправа, а це неправильно. Самоуправа це щось менше як автономія. В краю, що має автономію, населення принайменше зволі загально-державного парляменту може установляти собі закони в деяких справах. Край, що має тільки самоуправу, як само слово каже, може тільки сам правитися себто виконувати закони, але не ті, що їх він сам собі ухвалив, тільки може правитися після таких законів, які тому краеви ухвалив парлямент цілої держави. Край зі самоуправою може мати свого губернатора, часом навіть людьми вибираного, що править одначе по законам виданим парляментом цілої держави.

Чи має Радянська Україна принаймеше автономію або самоуправу? Радянська Україна не мала під Москвою ні автономії, ні самоуправи. Україна на ділі не мала права собі видавати навіть в деяких справах законів, яких не хотіла Москва. У всіх справах навіть найменших рішала там воля Москви, що більше українські люди в Україні навіть не були певні свого життя. Навіть постанови видані Москвою не виконувала влада установлювана українськими людьми, тільки комісарі, назначувані згори Москвою, байдуже чи то були москвичі московського походження, як шеф України Хрущов, чи малороси як Гречуха. Україна була доси в неволі російської держави та під владою московського, чужого народу; український нарід не був господарем на власній землі.

Чи є які можливости українсько - московської федерації?

Безсторонно говорячи за федерацією поміж Україною та Московщиною промовляє багато річей, але теж багато є проти такої федерації. За українсько - московською союзною державою промовляють справи безпеки та господарські справи. З Московщиною має Україна величезну з півночі зовсім відкриту границю біля 1500 миль довгу. Самостійна Україна мусілаб утримувати величезну армію, побудувати сильні укріплення та видавати на це величезні суми, що виснажувалиб її державний буджет. Федераційні звязки з Московщиною відсувалиб це все на бік.

Під економічним оглядом Україна це край самовистарчальний та багатий, один із найбагатших в Европі, тому може сам істнувати. Має власний доступ до моря, шляхи в широкий світ. До війни людність України була середно густа та ще на яких пятьдесять літ Україна не булаб країною перенаселеною. По тій війні гроза перенаселення буде ще менша. Одначе на довгі часи так не буде. По пятьдесяти літах Україна буде потребувати просторів кольонізаційних, а їх може мати в союзі з Москвою, яка посідає величезні кольонізаційні простори Азії для спільного вжитку. Це все промовлялоб за українсько-московський союз.

Всеж таки проти союза України з Москвою промовляє куди більше арґументів. Московщина, царська чи червона, наділі не признає українського народу за окрему націю і так як продовж триста літ прямувала до винищення окремішности українського народу, так само прямує до того тепер, так буде поступати на майбутнє. Московщина уважає український нарід за погній під поширення та зріст московського народу в один 120-міліоновий народ, а незадовго може й сто пятьдесять міліоновий нарід. Противиться тому український народ, не дає себе обернути у москвичів, так приходить фізичне винищування українського народу. З таким сусідом державний союз неможливий.

Обертання українців у москвичів відбувається поволи та систематично і пляново вже починаючи від царя Петра Великого. Насамперед відтинають українському народови хребетний стовп, параліжують його душу, роблять з нього мякуна, неспосібного жити без матушки Росії, роблять з нього малороса, щоб потім перемінити у правдивого москвича.

За царату робили це впрост, тому менше зручно, тепер то саме роблять при помочі комуністичного диму, за яким криється правдивий російський націоналізм, ворожий істнуванню самостій ного українського народу.

Дехто думає, що близькість культури саме повинна промовляти за московсько-українською федрацією. Життя народів виказує, що близькі культурою народи себе найбільше ненавидять, як німці та англійці. Московський нарід культурно найближчий українському народови; оба ті народи вийшли зо спільної старо - української київської держави. Москсовський нарід виховувався довго на старій українській культурі. Москвичі та українці у давнину мали спільну літературну мову, ще нині мають спільну богослужебну мову, спільний церковний обряд а переважаюча частина українського народу навіть спільну православну віру. Все це є ті чинники, що помагають московському народови лекше панувати над Україною та загладжувати різниці поміж тими двома народами, духово собі зовсім чужими.

Колиб московський нарід не мав свого імперіялізму та месіяністичного націоналізму, союз українсько-московський приносивби богато користей обом народам. Нині при вибуянім імперіялізмі московського народу та його націоналізмі, що подібно як націзм трактує всі словянські народи як молодшого брата, неспосібного самому жити та істнувати, союз України з Москвою є вбійчим для самого істнування українського народу. Україський нарід, коли хоче істнувати як нація та мати змогу свобідно розвивати таланти свого духа, мусить відірватися від Московщини та поставити державні кордони поміж матерю руських городів Києвом та її заборчою дочкою суздальсько - московською державою. Іншого виходу з тої ситуації немає. З ким Україні більше по дорозі скажемо в окремій статті.

Переяславська умова України з Москвою (1654), утворення Союза Радянських Республік (1924) та її судьба є стопроцентовим доказом, що Москва не дотримує союзних умов та як сильна велика нація має силу їх не дотримувати.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В РІК ЮВИЛЕЮ.

Не можу забути те все, що я читав в „Свободі" через час, як я є членом У. Н. Союзу, та що я навчився. Та не лиш я. Вірю, що і велике число членів У. Н. С. багато скористало, читаючи нашу часопис. Нам добре відомо та ще деколи на памяти ті часи, коли велике число наших людей приїхали до Америки, не знаючи по українськи читати, або дуже слабо. Причину і вину в тім ми дуже добре знаємо. Знаю людей, котрі з нашого часопису „Свобода" научились знаменито по українськи читати і тепер читають як Отченаш.

Маю також на памяти, і хочу пригадати шановним читачам те, що я, і другі читали в „Свободі" за той ввесь час, себто від 1917 року до сьогодня. Кілько то було різних закликів, на користь нашого загалу, іменно: „Орґанізуймо всюди в Америці українські школи, так, як мають інші народи; орґанізуймо свої українські бизнеси на американський спосіб, хай наш гріш іде в свої руки. Зорґанізуймо свій банк і т. д." Отже наша „Свобода", все те, нам пригадувала, бо знала, що ми почувались би щасливішими. А найбільше читалисьмо в нашій „Свободі", за орґанізування нових членів, до нашого Батька Союзу.

Отже знагоди 50-літнього золотого ювилею Союзу, ми союзовці даймо Батькови „Ювилейний Дар", такий дар, щоби тут, на землі Вашингтона не було ні одного українця ні українки, ні дитини, котрі би, не належали, до У. Н. С. Союз просить „Дайте мені своїх дітей, на мій ювилей!"

С. Скородинський,
Бел Ровз Манор, Л. Ай., Н. Й.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

МАТЕПЕН, МАС.

Концерт Народнього Дому.

Доки живемо, стараємося, придбати щось для нашого молодого покоління. Таким шляхом поступає теж наша громада і перед кількома роками набула свій власний дім. Хоч може не дуже вибаґливий, але свій. Це єдина громада українська в околиці Бостону, що має свій Народній Дім. На домі є довг і теперішний уряд добре дбає, щоб як найскорше довгу позбутися. Тому на сплату довгу улаждено в Народнім Домі концерт 17. жовтня. Концерт випав яксліd, поодинокі точки були дбайливо виконані, дістали признання за це ті, що їм признання належалося.

Зате одна точка не була добре продумана, а це така, що на промовця запрошено комісаря із большевицької газети. А большевик, як большевик: Ніколи не признасть цього, що український нарід добре робить і своїми власними силами, а зате підхватить рабство та з історії витягне такі події, які вказують, що наш нарід з конечности нераз мусів піти під ярмо ворога. Отже це, що в нас вважається за заслугу, большевицькі комісарі представляють ганьбою. А то, що в нас є справжньою ганьбою ,все одно, чи з доброї волі чи з конечности, в очах большевика є почесним. Тому то саме й так дуже шкідливим для нашої справи є закликати ворогів нашої нації на гостей до свого дому. Я думаю, що і громадяни з Матепен тепер уже розуміють цю справу і на будуче не послухають „підніжків Москви", як писав колись наш Шевченко.

Учасник.

ПОЛЯКИ НЕ ВДОВОЛЕНІ З РІШЕННЯ МОСКОВСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Польські політики в Лондоні показують, що вони невдоволені з того, що московська конференція обговорювала польські справи без їхнього представника. Правда, що офіціяльно польський уряд ще нічого в цій справі не сказав, але консервативні елементи вже іритуються. Наприклад; серед польської кольонії в Шкоції появилися летючки, в яких націоналісти закидають англійському урядови, що він продав Польщу „за миску советської сочевиці".

Кажуть, що летючки появилися заходом крайних консерватистів, ворогів Советського Союза, які від самого початку творили серед польської еміграції замішання і ненависть до свого сусіда на сході. Вони впливали на уряд ґенерала Сікорського і, остаточно, довели до того, що Совети зірвали з ним дипльоматичні зносини.

Англійський уряд ще не зареагував проти виданих і розповсюджуваних консервативних летючок, але кажуть, що скоро це зробить, бо в Шкоції це находиться частина польської армії і польські пани можуть робити в ній закólот.

Розсудливі і більш поважні польські лідери в Англії тримаються здержливо і висказують надію, що справа польсько-советського спору може бути полагоджена вдоволяючо для обох сторін. Офіційний орган польського уряду „Дзєнік Польскі" також нічого ще про московську конференцію не сказав. Шовіністичні елементи гадають, що як їх на конференцію не кликали, то все пропало.

НІМЦІ ВИСТРІЛЯЛИ ПОЛЬСЬКУ ІНТЕЛІҐЕНЦІЮ В БІЛОСТОКУ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Польські державні кола в Лондоні довідуються, що німці не перестають винищувати польську інтеліґенцію, а навпаки вистрілюють її з подвоєною енергією. З Польщі надійшла вістка, що німецька поліція недавно винищила в Білостоку всю місцеву освічену верству обох полів. Націстська карна експедиція зігнала польське населення на майдан, обступила його з машиновими крісами і домагалася виявлення місць, де збиралися члени тайних польських організацій. Розуміється, що ніхто з поляків не виявив своїх товаришів, ніхто не зрадив і розлючені націсти положили трупом всіх безборонних польських людей.

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАННЯ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє, що надзвичайні збори відбудуться в неділю, 21. листопаду, в годині 2. пополудні, в У. Г. Клюбі, 13 Вашингтон ул. Просимо прийти і вирівнати свої належитости. Є важні справи до полагодження. — В. Комар, предс.; В. Мандзій, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Сестр. Н. З. П. Діви Марії, від. 112, буде мати свої збори в неділю, 21. листопаду, зараз по Сл. Божій, в школі парохіяльній. Просимо всіх членкиць прийти на ці збори, бо маємо багато срав до полагодження. — За уряд: Марія Ліска, предс.; Катерина Ґабрівська, фін. секр.; Параня Ризун, кас.; Домінійка Романович, рек. секр.

ОЛИФАНТ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86, відбудуться в неділю, 21. листопаду, зараз по Сл. Божій, де звичайно. — Уряд.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Бр. св. Йосафата, від. 217, відбудуться в неділю, 21. листопаду, в годині 3. пополудні точно, в гали парохіяльній. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на час, бо маємо важні справи до вирішення, як помічників на баль і братське Богослуження на Тенксґівінг Дей. Буде номінація кандидатів на уряд на 1944 рік. Довгуючі члени хай стараються вирівнати свої залеглости в тих 2-ох місяцях, щоб потім не нарікали на уряд, коли будуть суспендовані. Просимо членів не забувати приєднувати нових членів до Бр. і У. Н. Союзу, а отримаєте нагороду. — М. Яцула, предс.; П. Пасıак, кас.; А. Іванів, секр.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 21. листопаду, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Просимо всіх членів прийти на ті збори, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих членів вирівнати свої залеглости. — Уряд.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні ізбори відбудуться 21. листопада в 2. год. попол. в галі церковній, 47 Говп Еве. Просимо членів прийти на збори, бо є це останні збори в тім році. В наступнім місяці буде вибір нового уряду. — В. Сметана, предс.; В. Бродський, рек. секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, відбудуться в неділю, 21. листопаду, в год. 12:30 попол., в церковній салі, 1944 В. Ірі ул. Повинністю кожного члена є прийти на збори, бо маємо багато справ до порішення. — І. Мигас, предс.; І. Сливка, кас.; П. Хомин, рек. секр.; Д. Дякун, фін. секр.

ЯКЩО БАЖАЄТЕ ДІСТАТИ ТАКЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ, ЯКЕ БУЛОБ ПЕВНЕ ТА МОДЕРНЕ, А ЗА ЯКЕ ТРЕБА ПЛАТИТИ НИЗЬКУ ОПЛАТУ, ТО ОБЕЗПЕЧІТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

Чому лікар став спеціялістом.

Питалися лікаря, чому він вибрав собі як спеціяльність лічення скірних недуг, коли він у початках своїх студій виказував талант до хірургії. Відповів на це лікар:

„Я мав аж три дуже важні причини до такого рішення. Перша: ніхто мене не будуть у ночи до хорого; друга: мої пацієнти ніколи не вмирають; третя: вони ніколи не приходять до здоровля".

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

БУНТ В НІМЕЦЬКІЙ АРМІЇ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Німці понабирали до армії людей з усіх поневолених ними країв і, що насильно затягнені до армії вояки час від часу бунтуються. В одній місцевості біля Тулузи у Франції, збунтувалося 150 чеських вояків. Вони відмовилися вбивати лідерів підземних організацій і мали заявити, що французи мають право організуватися проти наїзника.

Націстська старшина повідомила про це головну команду в Парижі і прислані нею штурмовики арештували всіх чеських вояків. Кажуть, що над ними має відбутися військовий суд і, що жертви німецького терору будуть покарані смертю.

ТАРЗАН, ч. 873. Боягузький плян.

На наступний день Тарзан попав припадково на групу націстичних офіцірів, що мандрували джунглями.

Він крадьком пішов за ними до краю скали, що звисала над пропастю. Він почув їх слова:

„Це буде так приємно — і зовсім безпечно — стріляти слонів звідсіля!"

Тарзан почув здалека дикі рики. На думку про плян брутальних мисливих у ньому загорівся гнів.